

Granskning av utredningstider inom barn- och ungdomsvården

Botkyrka kommun

Juni 2024

Karin Magnusson, certifierad kommunal revisor

Johanna Larsson

Lars Dahlin, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun genomfört en granskning av utredningstider inom barn- och ungdomsvården. Granskningens syfte har varit att bedöma om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar, med fokus på utredningstider.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden **inte helt** säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar, med fokus på utredningstider.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Säkerställer socialnämnden att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras?	Ja	
Säkerställer socialnämnden att beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom lagstadgade tidsgränser?	Ja	
Säkerställer socialnämnden att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser?	Delvis	
Säkerställer socialnämnden att det, av behörig beslutsfattare, fattas beslut avseende förlängning av utredningstid i de fall då denna överstiger lagstadgade tidsgränser?	Ja	
Säkerställer socialnämnden en tillfredsställande rapportering av utredningstider avseende barn- och ungaärenden?	Delvis	

Rekommendationer

Mot bakgrund av genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till socialnämnden:

- Att säkerställa att utredningar genomförs skyndsamt och inom den lagstadgade tidsgränsen på fyra månader.
- Att säkerställa att återrapportering avseende handläggningstider även omfattar skyddsbedömningar och förhandsbedömningar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	4
Granskningsresultat	5
Skyddsbedömning	5
Beslut om att inleda/inte inleda utredning	6
Utredningstider	9
Beslut om förlängning av utredningstid	11
Rapportering till nämnden	12
Samlad bedömning	15
Rekommendationer	15
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	16

Inledning

Bakgrund

För ett barn/ungdom som är under utredning av socialtjänsten är det väsentligt att processen inte drar ut på tiden. I socialtjänstlagen klargörs de krav och tidsramar som gäller för genomförandet av en utredning som rör anmälan om oro kring barn eller unga. Dessa utredningar bör, enligt förarbeten till lagen, ha högsta prioritet inom socialtjänsten och ska inledas utan dröjsmål. Det är lagstadgat vilka tidsintervall som gäller för ställningstagande om barnet är i behov av akut skydd, hur lång tid som får fortgå innan beslut om huruvida utredning ska inledas eller inte samt hur lång tid utredningen får ta.

I nämndens ansvar ligger att säkerställa att verksamheten bedrivs utifrån gällande lagar och regler samt att det finns en god intern kontroll. Det är ur den aspekten väsentligt att nämnden har kontroll på verksamhetens utredningstider.

Effektiva utredningsprocesser är också väsentligt för en god arbetsmiljö för socialsekreterare, då långa utredningstider innebär att handläggarna har fler utredningar igång parallellt.

Utifrån fullmäktiges mål om att Botkyrkaborna har förtroende för kommunen som organisation antog Socialnämnden inför år 2023 målet om att bedriva en verksamhet som präglas av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet. Uppföljningen för 2023 visar på att utredningstiden i barnärenden överskrider i ca 1 av 10 ärenden. Det är en positiv utveckling från året innan.

Utifrån genomförd riskanalys har revisorerna i Botkyrka kommun beslutat att genomföra en granskning inom ovan rubricerat område.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte har varit att bedöma om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar, med fokus på utredningstider.

Revisionsfrågor:

1. Säkerställer socialnämnden att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras?
2. Säkerställer socialnämnden att beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom lagstadgade tidsgränser?
3. Säkerställer socialnämnden att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser?
4. Säkerställer socialnämnden att det, av behörig beslutsfattare, fattas beslut avseende förlängning av utredningstid i de fall då denna överstiger lagstadgade tidsgränser?
5. Säkerställer socialnämnden en tillfredsställande rapportering av utredningstider avseende barn- och ungaärenden?

En justering har gjorts av revisionsfråga 3. I projektplanen har revisionsfrågan bisatsen "samt att ev. beslut om förlängd utredningstid tagits på korrekt sätt". Bisatsen har tagits bort då frågan återkommer i revisionsfråga 4.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Granskningen genomförs huvudsakligen utifrån följande revisionskriterier:

- Socialtjänstlagen:
 - 11 kap. 1 §
 - 11 kap. 1 a §
 - 11 kap. 2 §
- Kommunallagen:
 - 6 kap. 6 §
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5)

Avgränsning

Granskningen avgränsas till ovanstående revisionsfrågor och omfattar inte rättssäkerheten i andra avseenden. Granskningsobjekt är socialnämnden.

Metod

Granskningen har genomförts med följande metod:

- Genomgång av styrande och stödjande dokument samt socialnämndens protokoll för perioden april 2023-april 2024.
- Verksamhetsdata avseende inledda/inte inledda utredningar för perioden 1 november 2022 till 31 oktober 2023 har granskats. Det innebär att utredningar från ett helt år omfattas av urvalet samt att samtliga utredningar som granskats ska vara avslutade såvida beslut om förlängning av utredningstiden inte finns.
- Aktgranskning: Anmälningar som föranlett utredning granskas med avseende på dokumentation av skyddsbedömning. Urvalet utgörs av de tio senaste anmälningarna som inkommit till förvaltningen innan 2024-02-28.
- Intervju med har genomförts med chefer med ansvar för hantering av inkomna orosanmälningar/genomförande av utredningar:
 - Enhetschef mottagningsenheten barn
 - Enhetschef för en av fyra utredningsenheter

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Rapporten är kvalitetssäkrad av Lars Dahlin, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwCs interna riktlinjer.

Granskningsresultat

Skyddsbedömning

Revisionsfråga 1: Säkerställer socialnämnden att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras?

I socialtjänstlagens 11 kap. 1 a § regleras att nämnden, vid inkommen anmälan, ska göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. Detta brukar kallas för skyddsbedömning. Enligt socialtjänstlagen finns det ingen specifik tidsram som fastställer när en skyddsbedömning av ett barn ska göras. Istället betonas att socialtjänsten ska agera skyndsamt och utifrån barnets bästa. Det innebär att en skyddsbedömning bör göras så snart som möjligt när det finns misstanke om att ett barn far illa eller riskerar att fara illa.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5) framgår att den dokumenterade skyddsbedömningen ska innehålla följande uppgifter:

- vilken bedömning som har gjorts av barnets eller den unges behov av omedelbart skydd,
- vilka faktiska omständigheter och händelser av betydelse som ligger till grund för nämndens bedömning,
- när bedömningen har gjorts, och
- namn och befattning eller titel på den som har gjort bedömningen.

Regeringen uttalar i förarbetena till socialtjänstlagen att det tydligt ska framgå hur socialtjänsten kommit fram till vilket behov av skydd ett barn har och att socialnämnden därför behöver ta fram rutiner så att detta kan gå smidigt.

lakttagelser

Vid intervju framgår att hantering av inkomna orosanmälningar eller ansökningar vilka rör barn som inte har en pågående kontakt med socialtjänsten hanteras inom en specifik mottagningsenhet. Om förhandsbedömningen landar i att en utredning ska inledas, så hanteras utredningen av handläggarna på utredningsenheterna. Om ansökan eller anmälan rör ett barn som sedan tidigare är aktuellt på någon av de enheter som handlägger barnärenden så hanteras ärendet direkt av handläggare alternativt 1:e socialsekreterare vid den enheten. Det innebär att skyddsbedömningar kan genomföras av handläggare på mottagningsenheten eller utredningsenheten. Dokumentet *processkartläggning för aktualiseringsprocessen* beskriver processen från att ansökan/anmälan inkommer till beslut om att inleda/inte inleda utredning.

Botkyrka kommuns socialnämnd har en *Checklista för skyddsbedömning*. I checklistan framgår att en skyddsbedömning ska genomföras och vad som ska dokumenteras. Det framgår också att skyddsbedömningen alltid ska göras i samråd med förste socialsekreterare samt att det alltid ska göras en bedömning om eventuellt behov av

skyddsbedömning för eventuellt syskon. Det framgår inte hur omgående en skyddsbedömning ska genomföras. Vid intervju har det framgått att skyddsbedömning ska genomföras inom 24 timmar och att uppfattningen är att det alltid sker inom den tidsramen.

Aktgranskning

I den aktgranskning som genomförts, av de tio senaste anmälningarna som inkommit till förvaltningen innan 2024-02-28, framgår att det inte föreligger något omedelbart behov av skydd för någon av de inkomna anmälningarna.

I samtliga ärenden framgår även datum för när anmälan om oro inkommit till förvaltningen och när skyddsbedömningen är genomförd. Skyddsbedömningen har i samtliga granskade ärenden genomförts samma dag som anmälan inkommit.

I samtliga granskade skyddsbedömningar framgår befattning på den som gjort bedömningen.

Vid intervju framhålls att samtliga skyddsbedömningar genomförs samma dag som anmälan inkommit till socialförvaltningen. På mottagningsenheten finns en administratör som tar emot samtliga anmälningar och som sedan fördelar ut ärenden samt skickar ärenden till utredningsenheternas administratör ifall att det är ett pågående ärende. Alla anmälningar skickas till handläggare, medhandläggare, enhetschef samt 1:e socialsekreterare.

Bedömning

Säkerställer socialnämnden att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras?

Ja.

Vår bedömning är att det finns dokumenterade rutiner som utgör ett stöd i arbetet med genomförande av skyddsbedömningar och som syftar till att säkerställa att dokumentation sker i enlighet med gällande krav. Dock framgår inte inom vilken tidsperiod skyddsbedömning ska göras även om de intervjuade ger uttryck för att det ska ske inom 24 timmar. Vi rekommenderar att rutin kompletteras med den informationen.

I den aktgranskning som vi genomfört framgår att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras i enlighet med aktuella bestämmelser. Det finns en organisation för att genomföra skyddsbedömningar och även en tydlig process för att kontrollera att skyddsbedömningar genomförs.

I sammanhanget vill vi poängtera att vår aktgranskning är avgränsad till totalt tio ärenden, vilket innebär att vi inte kan uttala oss om den totala populationen. Befintliga krav gäller dock samtliga ärenden och vår aktgranskning ger oss en bild av hur det ser ut i de tio granskade ärendena.

Beslut om att inleda/inte inleda utredning

Revisionsfråga 2: Säkerställer socialnämnden att beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom lagstadgade tidsgränser?

I 11 kap. 1 a § socialtjänstlagen anges att beslut om att inleda eller inte inleda utredning ska, om det inte finns synnerliga skäl, fattas inom 14 dagar efter det att anmälan inkommit. Ett sådant beslut behöver dock inte tas om det redan pågår en utredning om det barn som anmälan avser. Processen från inkommen orosanmälan fram till beslut om att inleda/inte inleda utredning kallas förhandsbedömning.

lakttagelser

I Botkyrka kommun finns beskrivningar av arbetssätt inom de olika verksamhetsområdena i socialförvaltningen i ledningssystemet. Socialtjänstens huvudprocesser är; förebygga, utreda och ge stöd. I processerna finns länkar till aktuella rutiner och styrdokument baserat på lagstiftning, som är vägledande för arbetet.

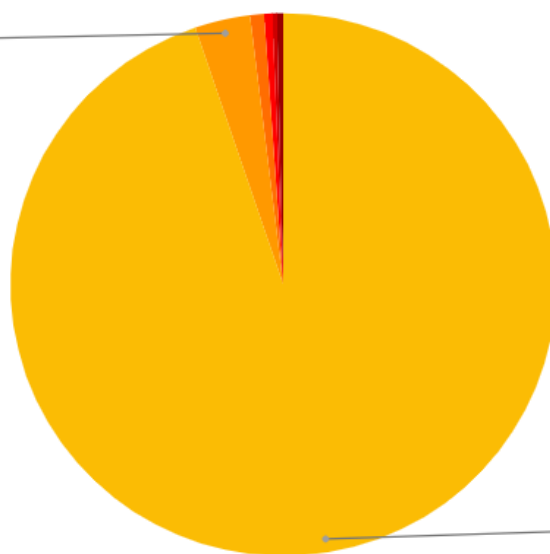
Vi har tittat på socialnämndens verksamhetsstatistik avseende inkomna anmälningar för perioden 2022-11-01 till 2023-10-31. Det totala antalet anmälningar som inkommit under urvalsperioden uppgår till 5795 stycken. Det har tagits beslut om att inleda utredning i 3132 (ca 54 %) av de anmälningar som inkommit under perioden. För resterande anmälningar 2663 (ca 46 %) har beslut fattats om att inte inleda en utredning.

Enligt den granskning vi genomfört av verksamhetsdata så har totalt 5492 beslut om att inleda eller inte inleda en utredning fattats inom den lagstadgade tidsgränsen om 14 dagar från det att anmälan inkom (ca 94,8 %) och 303 beslut (ca 5,4%) dröjt mer än 14 dagar. Vi noterar i inkommen verksamhetsstatistik att 149 ärenden överskrider den lagstadgade tiden för förhandsbedömning vid beslut om att inte inleda utredning och 154 beslut överskrider den lagstadgade tiden vid beslut om att inleda utredning. För de inkomna orosanmälningarna där beslut om att inleda eller inte inleda en utredning inte har tagits inom den lagstadgade tiden varierar tid för beslut om att inleda/inte inleda utredning mellan 15-189 dagar. De beslut där förhandsbedömningen överstiger 20 dagar rör ärenden med pågående insats.

Cirkeldiagrammet nedan visar andel beslut på att inleda/inte inleda utredning som är fattade inom eller utom den lagstadgade tiden på 14 dagar, för inkomna ärenden under perioden november 2022-oktober 2023. 94,8 procent av besluten är fattade inom lagstadgad tid, vilket innebär att cirka 5 % av besluten fattas utanför den lagstadgade tiden. 113 beslut har tagit mer än 20 dagar.

Andel beslut om att inleda/inte inleda utredning som är fattade inom eller utom 14 dagar för inkomna ärenden under perioden 2022-11-01-2023-10-31

Inom 15-20 dagar
3,3%

Inom 14 dagar
94,8%

Vid intervju framgår att en anledning till att den lagstadgade tidsgränsen inte hålls är begränsningar i postgången. Botkyrka kommun använder inte någon digital posthantering såsom myndighetsbrevlåda för att skicka ut kallelser till familjer. Det kan ta tid innan kallelsen når familjen och kan de inte förslagen tid kan det bli svårt att hitta en ny tid inom 14 dagar från att anmälan inkommit. Om oron för barnet är låg och familjen visar hög samarbetsvilja, men har svårt att hitta tider för möten så avvaktar handläggaren med att ta ett beslut tills det varit möjligt att få ett möte. Om handläggarna bedömer att orosanmälan är mer brådskande och familjen inte går att nå så inleds utredning på uppgifterna i inkommen orosanmälan.

Bedömning

Säkerställer socialnämnden att beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom lagstadgade tidsgränser?

Ja.

Vår bedömning är att socialnämnden i tillräcklig utsträckning säkerställt att beslut om att inleda eller inte inleda en utredning fattas inom den lagstadgade tidsgränsen om 14 dagar för den period som har granskats. Vi noterar att 5,4% vilket motsvarar 303 anmälningar har tagit längre tid än 14 dagar. 114 av dessa har tagit längre tid än 20 dagar. Med hänsyn till de naturliga och rimliga skäl som kan finnas till att förhandsbedömning överskrider 14 dagar när hänsyn tas till familjens förutsättningar att med kort varsel besöka socialtjänsten så ser vi utfallet som rimligt. Vissa förhandsbedömningar har varit öppna så länge så att vi bedömer dessa som felregistreringar. Vi rekommenderar att det görs utdrag som påvisar eventuella avvikelser av sådant slag och att dessa korrigeras.

Utredningstider

Revisionsfråga 3: Säkerställer socialnämnden att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser?

Enligt 11 kap. 2 § socialtjänstlagen ska utredningen bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Det anges dock att om särskilda skäl finns får nämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid (se mer om detta i nästkommande kapitel). Att en utredning pågår mer än fyra månader innebär således inte per automatik att kommunen bryter mot lagen, men i de fall som skäl att förlänga utredningstiden föreligger ska beslut om detta fattas. Brister i den egna organisationen som exempelvis en otillräcklig personalstyrka utgör inte tillräckliga skäl för att förlänga utredningstiden.

Genom att kontrollera att utredningstiden enbart i undantagsfall överskrider 4 månader så kan vi med hög rimlighet verifiera nämndens säkerställande av att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser.

Frågan om beslut om förlängd utredningstid hanteras i nästkommande kapitel.

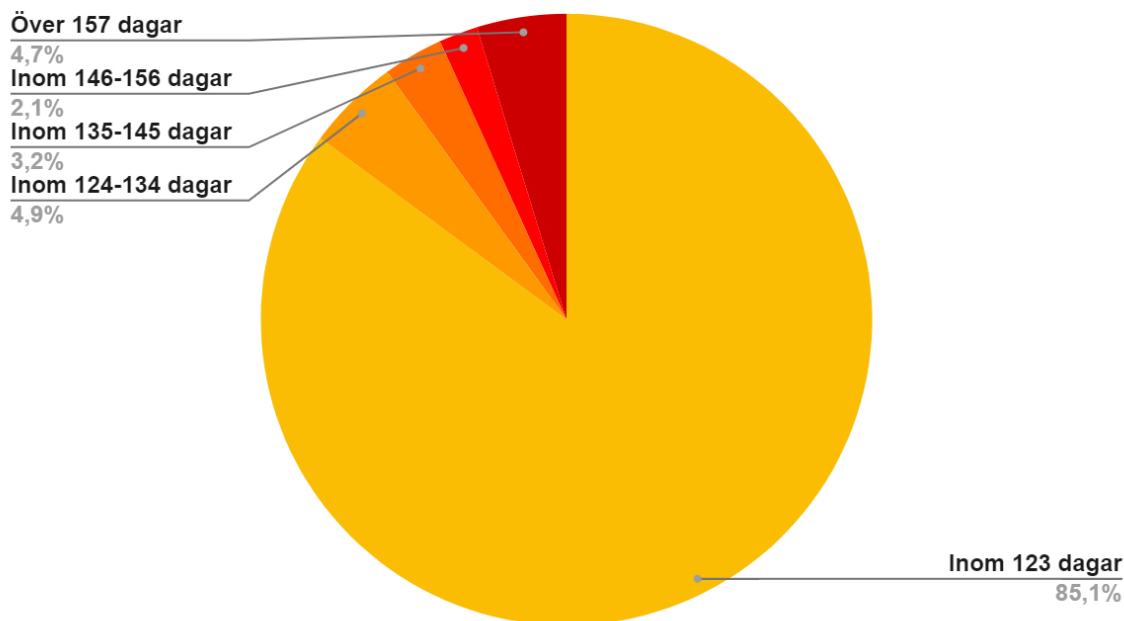
lakttagelser

Socialnämnden har en fastställd *Rutin för utredningar som överskrider utredningstiden* där det framgår vilken uppföljning som ska genomföras för att säkerställa att utredningar avslutas inom lagstadgad tid. Uppföljningen består bland annat av att varje medarbetare ansvarar för att lägga in bevakning på sina ärendet i verksamhetssystemet avseende utredningstid och att medarbetaren ska i god tid signalera till förste socialsekreterare vid behov av arbetsledning och hjälp med prioritering när en utredning håller på att överskrida utredningstiden. Förste socialsekreteraren följer löpande upp utredningstiderna med varje medarbetare vid enskilda ärendedragningar och enhetschef följer löpande upp utredningstider vid avstämningsmöten med förste socialsekreteraren. Avstämning av enhetens utredningstider sker även löpande av verksamhetschef.

Av socialnämndens verksamhetsstatistik rörande handläggningen av inkomna anmälningar och ansökningar om barn som far illa framgår att det under perioden 2022-11-01 till 2023-10-31 har 1604 utredningar inletts eller kopplats till befintlig utredning. Detta har skett utifrån inkomna orosanmälningar eller egna ansökningar om stöd och hjälp från socialtjänsten.

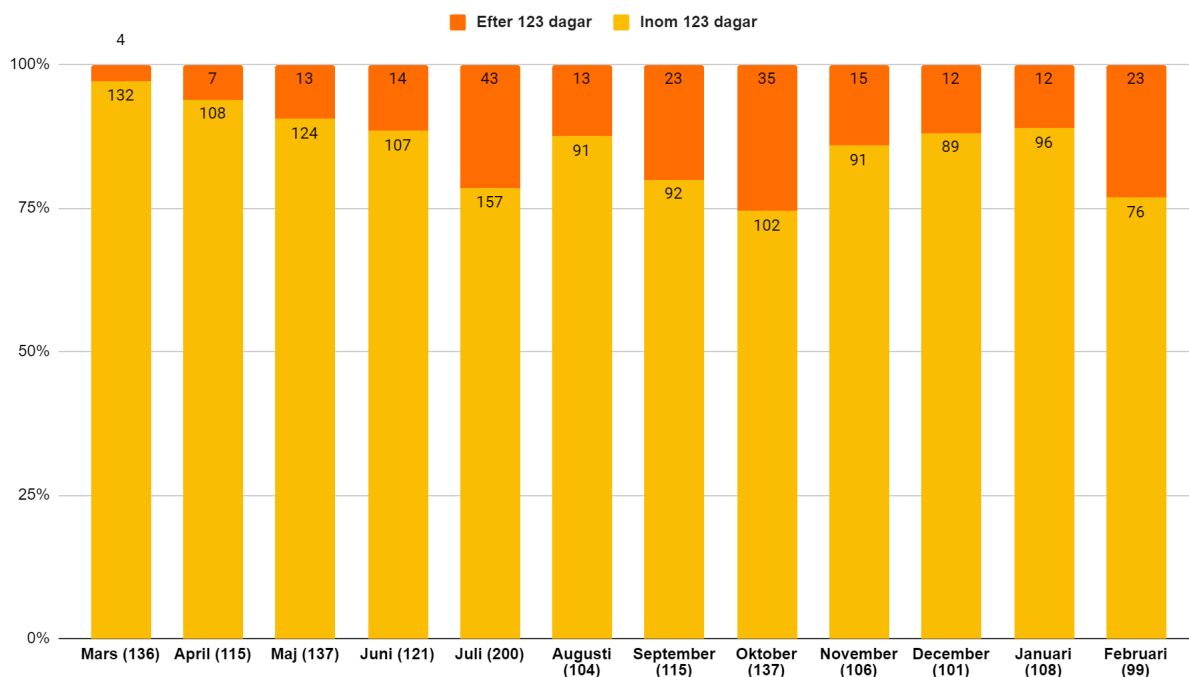
Av verksamhetsstatistiken framgår att 239 utredningar (14,9 procent) inte avslutats inom 123 dagar (4 månader). Den genomsnittliga utredningstiden för perioden uppgår till 105 dagar. Cirkeldiagrammet nedan visar det summerade utfallet för hur många procent av utredningarna som avslutats inom respektive efter 4 månader, från november 2022-maj 2024. Vi kan av diagrammet se att 85,1 procent slutförs inom den lagstadgade tiden vilket betyder att cirka en av tio utredningar pågår i mer än 123 dagar. Av de ärenden som pågår längre än fyra månader så ser vi att cirka hälften av dem är slutförda inom tre veckor, medan cirka hälften kräver mer tid för att färdigställas.

Andel utredningar som avslutats inom och utom 123 dagar

När vi tittat på statistik avseende antalet utredningar som överskrider utredningstiden per månad så finner vi att detta varierar över tid. Vi kan således inte finna någon tydlig trend som påvisar att antalet utredningar som överskrider utredningstider ökar eller minskar. En notering är ändå att det tycks vara en särskild utmaning att slutföra utredningen i tid om den pågår under sommarens semesterperiod.

Antal avslutade utredningar under perioden mars 2023-februari 2024

Beslut om förlängd utredningstid

I inkommen verksamhetsstatistik framgår att i ca 32 procent (76 st.) av de utredningar som tagit längre än 123 dagar finns beslut om förlängning.

I *Rutin för utredningar som överskrider utredningstiden* framgår att i de fall en utredning inte kan slutföras inom lagstadgad tid och det finns särskilda skäl att förlänga utredningstiden skall detta vara beslutat av rätt delegat, enhetschef. Berörda ska senast sista dagen utredningstiden går ut vara skriftligt kommunicerade om förändrade förutsättningar via ett förlängningsbeslut. Förlängningsbeslutet skall vara dokumenterat i ett beslutsmeddelande och innehålla en motivering till förlängningen samt den nya tidsperioden, datum till datum.

Vid intervju framgår att i november förra året byttes verksamhetssystem för genomförande av utredningar och det har varit vissa problem med att få tillgång till systemets statistikverktyg. Den enhetschef med ansvar för en utredningsgrupp som vi intervjuat beskriver hur hon använder sig av excel för att manuellt hålla koll på utredningstiderna och handläggarna får mail vid vissa dagar i utredningen för att stämma av hur det ser ut. Varje handläggare har även enskilda avstämningar kring utredningstider med 1:e socialsekreterare. Åtgärder som har vidtagits för att förbättra utredningstiderna är bland annat att det har rekryterats fler förste socialsekreterare till två av fyra utredningsenheter och arbetsgrupperna har blivit fler till antalet med färre medarbetare i respektive grupp.

Bedömning

Säkerställer socialnämnden att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser?

Delvis.

Vår bedömning är att det finns brister vad gäller förmågan att slutföra utredningar inom lagstadgade tidsgränser. För den period data har granskats överskreds utredningstiden i ett av tio ärenden och det saknas beslut som motiverar detta i 68 procent av dessa ärenden.

Vår bedömning är att verksamheten genom rutiner kring uppföljning av utredningstider har ett arbetssätt som innebär att de löpande följer upp utredningstiderna och vidtar åtgärder för att utredningar ska kunna avslutas inom satta tidsgränser. Detta arbete bör dock fortgå och ytterligare åtgärder vidtas för att i än högre grad reducera antalet ärenden som överskrider lagstadgad tidsgräns.

Beslut om förlängning av utredningstid

Revisionsfråga 4: Säkerställer socialnämnden att det, av behörig beslutsfattare, fattas beslut avseende förlängning av utredningstid i de fall då denna överstiger lagstadgade tidsgränser?

Så som framgår i föregående revisionsfråga har nämnden att slutföra en utredning gällande barn och unga inom fyra månader. I 11 kap. 2 § socialtjänstlagen anges att om särskilda skäl finns får nämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid. Socialnämnden kan delegera beslut om att förlänga utredningstiden. Det är dock viktigt

att delegationen tydligt framgår i delegationsordningen och att denna efterlevs i verksamheten så beslut tas av rätt delegat.

lakttagelser

I socialnämndens delegationsordning framgår att ett beslut enligt 11 kap. 2 § SoL avseende förlängning av utredningstid får fattas av enhetschef. Vidare framgår att beslut som fattats med stöd av delegation ska anmälas till nämnden.

Av de 106 förlängningsbeslut som fattats under perioden november 2022 till mars 2024 (den period där det finns förlängningsbeslut i inkommen verksamhetsstatistik) har samtliga beslut fattats av enhetschef, vilket är i enlighet med nämndens delegationsordning.

Vid intervju framgår att det finns en begränsning i behörighet i verksamhetssystemet vilket innebär att det enbart är enhetschef som har behörighet att fatta beslut om förlängning av utredningstiden. På så sätt är det säkerställt att delegationsordningen följs.

Bedömning

Säkerställer socialnämnden att det, av behörig beslutsfattare, fattas beslut avseende förlängning av utredningstid i de fall då denna överstiger lagstadgade tidsgränser?

Ja.

Det finns en delegationsordning som klargör vem som är beslutsför vid beslut om förlängd utredningstid. Intervjuer vittnar om att ett sådant beslut enbart kan tas av enhetschef. Det stickprov som vi genomfört visar att samtliga beslut om förlängning av utredningstiden är fattade av enhetschef, vilket är i enlighet med gällande delegationsordning.

Rapportering till nämnden

Revisionsfråga 5: Säkerställer socialnämnden en tillfredsställande rapportering av utredningstider avseende barn- och ungaärenden?

Nämnden har i enlighet med 6 kap. 6 § kommunallagen ett ansvar att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser och att den interna kontrollen är tillräcklig.

lakttagelser

I socialnämndens verksamhetsplan för 2023 återfinns målet "Socialnämnden bedriver en verksamhet som präglas av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet". Ett av måtten som används för att mäta måluppfyllelse är "Andel barn- och ungdomsutredningar inom socialnämndens verksamheter för barn som slutförs inom lagstadgad utredningstid ökar". Genom protokollsgranskning för perioden april 2023 till april 2024 kan vi se att nämnden tagit del av resultatet från indikatorerna i delårsrapport per augusti 2023 och i nämndens verksamhetsberättelse för 2023.

Från *nämndens verksamhetsberättelse för år 2023* framgår att måttet "Andel barn- och ungdomsutredningar inom socialnämndens verksamheter för barn som slutförs inom lagstadgad utredningstid ökar" inte uppnår målet om 100 %, utfall för år 2023 uppgick till 91 %. Utfallet är en förbättring jämfört med de två föregående åren (2022: 88 %, 2021: 83 %). Förseningarna bedöms bero på felberäkning av dag 120 och missförstånd om vilket datum utredning inleddes, tillfälligt hög arbetsbelastning hos enskilda handläggare, kommunikationsbrister vid överlämningar från konsulter och under semesterperioder samt otillräcklig planering i det enskilda ärendet.

I *nämndens delårsrapport per augusti 2023* framgår att enheterna förstärker utredningsarbetet på flera sätt, bland annat genom att ta fram och revidera handlingsplaner för försenade utredningar och ge ett ökat ledningsstöd. Enheterna har utvärderat arbetsfördelning och arbetssätt och därefter vidtagit åtgärder som bedöms ge effekt för utredningsarbetet. Bland annat har det rekryterats fler förste socialsekreterare och arbetsgrupperna har blivit fler till antalet med färre medarbetare i respektive grupp.

I *socialnämndens mål och internbudget 2024* återfinns inte några mål, indikatorer eller aktiviteter som är kopplat till utredningstider inom barn- och ungdomsvården. Vid intervju framgår att målet är borttaget för att det ska ingå i chefernas grunduppdrag att följa upp utredningstider. Vi noterar att i *nämndens internkontrollplan 2024* återfinns risken "Botkyrkaborna får inte rätt hjälp i tid på grund av att barn- och ungdomsutredningar inte genomförs inom lagstadgad tid". Kontroll ska ske genom kontroll av andelen barn- och ungdomsutredningar som genomförts inom lagstadgad tid i delårsrapport 2 samt verksamhetsberättelsen. Kontrollen sker genom att uppgifter och statistik tas fram ur verksamhetssystemet. Planerad aktivitet för kontrollen är även utvecklingsarbete på enheterna för att säkerställa att utredningar sker i tid. Vi noterar att i *nämndens internkontrollplan 2023* återfinns ingen risk som rör utredningstider.

Vid genomgång av socialnämndens protokoll för perioden har vi inte sett att nämnden tagit del av någon ytterligare rapportering som rör utredningstider för barn och unga, utöver ovannämnda rapportering. I det material som vi tagit del av i granskningen finns ingen spårbarhet till att nämnden följer upp handläggningstider avseende skyddsbedömningar och förhandsbedömningar. De intervjuade framhåller att nämnden har följt förhandsbedömningar fram till år 2023.

Bedömning

Säkerställer socialnämnden en tillfredsställande rapportering av utredningstider avseende barn- och ungaärenden?

Delvis.

Bedömningen baseras på att nämnden under 2023 har fått en regelbunden uppföljning av antalet pågående utredningar samt huruvida utredningar avslutas inom eller utom lagstadgad tidsgräns. Återrapporteringen till nämnden innehåller även en analyserande text. Uppföljning av handläggningstider kopplat till skyddsbedömningar och förhandsbedömningar sker dock inte.

Vi noterar att för år 2024 finns inga nämndsmål som rör utredningstider avseende barn- och ungaärenden, däremot kommer utredningstider följas genom uppföljning av nämndens internkontrollplan.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun genomfört en granskning av utredningstider inom barn- och ungdomsvården. Granskningens syfte har varit att bedöma om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar, med fokus på utredningstider.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden **inte helt** säkerställer en ändamålsenlig handläggning av utredningar, med fokus på utredningstider.

Rekommendationer

Mot bakgrund av genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till socialnämnden:

- Att säkerställa att utredningar genomförs skyndsamt och inom den lagstadgade tidsgränsen på fyra månader.
- Att säkerställa att återrapportering avseende handläggningstider även omfattar skyddsbedömningar och förhandsbedömningar.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Säkerställer socialnämnden att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras?	Ja Det finns dokumenterade rutiner som utgör ett stöd i arbetet med genomförande av skyddsbedömningar och som syftar till att säkerställa att dokumentation sker i enlighet med gällande krav. Vi rekommenderar att rutin kompletteras med information om hur omgående en skyddsbedömning ska genomföras. I den aktgranskning som vi genomfört framgår att skyddsbedömning genomförs och dokumenteras i enlighet med aktuella bestämmelser. Det finns en organisation för att genomföra skyddsbedömningar och även en tydlig process för att kontrollera att skyddsbedömningar genomförs.	
2. Säkerställer socialnämnden att beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom lagstadgade tidsgränser?	Ja Vår bedömning är att socialnämnden i tillräcklig utsträckning säkerställt att beslut om att inleda eller inte inleda en utredning fattas inom den lagstadgade tidsgränsen om 14 dagar för den period som har granskats. Vi noterar att 5,4% vilket motsvarar 303 anmälningar har tagit längre tid än 14 dagar. 114 av dessa har tagit längre tid än 20 dagar. Med hänsyn till de naturliga och rimliga skäl som kan finnas till att förhandsbedömning överskrider 14 dagar när hänsyn tas till familjens förutsättningar att med kort varsel besöka socialtjänsten så ser vi utfallet som rimligt.	
3. Säkerställer socialnämnden att utredningar genomförs inom lagstadgade tidsgränser?	Delvis Vår bedömning är att det finns brister vad gäller förmågan att slutföra utredningar inom lagstadgade tidsgränser. För den period data har granskats överskreds utredningstiden i ett av tio ärenden och det saknas beslut som motiverar detta i 68 procent av dessa ärenden. Vår bedömning är att verksamheten genom rutiner kring uppföljning av	

utredningstider har ett arbetssätt som innebär att de löpande följer upp utredningstiderna och vidtar åtgärder för att utredningar ska kunna avslutas inom satta tidsgränser. Detta arbete bör dock fortgå och ytterligare åtgärder vidtas för att i än högre grad reducera antalet ärenden som överskrider lagstadgad tidsgräns.

4. Säkerställer socialnämnden att det, av behörig beslutsfattare, fattas beslut avseende förlängning av utredningstid i de fall då denna överstiger lagstadgade tidsgränser?

Ja

Det finns en delegationsordning som klargör vem som är beslutsför vid beslut om förlängd utredningstid. Det stickprov som vi genomfört visar att samtliga beslut om förlängning av utredningstiden är fattade av enhetschef, vilket är i enlighet med gällande delegationsordning.

5. Säkerställer socialnämnden en tillfredsställande rapportering av utredningstider avseende barn- och ungaärenden?

Delvis

Bedömningen baseras på att nämnden under 2023 har fått en regelbunden uppföljning av antalet pågående utredningar samt huruvida utredningar avslutas inom eller utom lagstadgad tidsgräns. Uppföljning av handläggningstider kopplat till skyddsbedömningar och förhandsbedömningar sker dock inte.

Vi noterar att för år 2024 finns inga nämndsmål som rör utredningstider avseende barn- och ungaärenden, däremot kommer utredningstider följas genom uppföljning av nämndens internkontrollplan.

2024-06-10

Rebecka Hansson

Uppdragsledare

Karin Magnusson

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2024-02-05. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.